

Wizyta studyjna w Lotniczym Pogotowiu Ratunkowym

W jesienny mżysty dzień 26 listopada 2025 r. członkowie Koła Naukowego Studentów Psychologii „NeuroRisk” wraz z opiekunem dr Zdzisławem Kobosem i prof. dr hab. Tomaszem Ochrowskim odwiedzili centralę i bazę Lotniczego Pogotowia Ratunkowego (LPR) zlokalizowaną przy lotnisku Warszawa-Bemowo.

Początki historii wykorzystania powietrznego transportu chorych drogą lotniczą, w naszym kraju to rok 1923, kiedy to grupa wizjonerów z generałem Felicjanem Sławojem Składkowskim zaczęła budować fundamenty lotnictwa sanitarnego¹.

I tak, pierwszy lot z pacjentem odbył się 25. X.1925 roku, wtedy właśnie przetransportowano ранego żołnierza z Dębina do Warszawy, czyli jest to pierwszy transport powietrzny z pacjentem wykonany samolotem. W kolejnych latach to specjalistyczne lotnictwo przechodziło wiele zmian organizacyjnych, nazewnictwa oraz zmiany użytkowanych typów samolotów i śmigłowców. Pod obecną nazwą LPR istnieje od 2000 roku i mieści się na warszawskim Bemowie.

Celem tej wizyty studyjnej było zapoznanie się z zadaniami LPR² oraz ze specyfiką organizacji i pracy zespołu lotniczo-medycznego, zajmującego się niesieniem pomocy, a także transportem powietrznym pacjentów, których nie można transportować za pomocą karetek pogotowia ratunkowego transportu naziemnego, a wymagających pilnej pomocy medycznej w specjalistycznych szpitalach klinicznych w kraju lub za granicą.

Nasza wizyta rozpoczęła się od powitania członów Koła przed historycznym śmigłowcem przez pilota doświadczalnego, ale też instruktora-pilota pana mgr inż. Arkadiusza Choińskiego, który był naszym przewodnikiem po obiektach LPR i barwnie opisywał swoje przygody z lotów ratowniczych na różnych śmigłowcach, w różnych warunkach ich realizacji. Bogate doświadczenie lotnicze było kanwą wprowadzenia wielu procedur nie tylko efektywnego pilotowania, ale również zmian w procedurach szkoleniowych oraz zasad współpracy zespołów lotniczego ratownictwa medycznego realizującego codzienne zadania w warunkach ekstremalnych.

¹ <https://www.lpr.com.pl/o-nas/100-lat-lotnictwa-sanitarnego-i-lpr>

² Bardzo często używa się też międzynarodowej nazwy LPR, tj. HEMS (j. ang. Helicopter Emergency Medical Service) tłumaczonej jako Śmigłowcowa Służba Ratownictwa Medycznego.

Po omówieniu planu wizyty udaliśmy się do obiektów LPR i rozpoczęliśmy zwiedzanie od sali dyżurowania załogi śmigłowca ratowniczego tj. pilota, personelu medycznego: pielęgniarki, ratownika medycznego i lekarza.

Tutaj zapoznaliśmy się systemami komunikowania się i łączności dyżurującej załogi śmigłowca z dyspozytorem medycznym i dyspozytorem lotniczym, a także z warunkami pogodowymi w całym kraju, które warunkują bezpieczny transport chorego drogą powietrzną.

Ponadto przedstawiono nam:

- zakresy obowiązków służbowych poszczególnych członków załogi Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego,
- zasady organizacji, działania i procedury realizacji lotniczego transportu pacjentów z różnych miejscowości, kiedy załoga musi przyziemić śmigłowiec w tzw. terenie przygodnym, gdzie nie ma infrastruktury ułatwiającej bezpieczne lądowanie, tj. zabezpieczenia naziemnego czy wyposażenia nawigacyjnego miejsca wybranego do próby lądowania.

Warto też dodać, że personel HEMS realizuje zadania z zakresu ratownictwa medycznego, oraz lotniczego transportu ratowniczego i sanitarnego, tudzież zlecenia transportu międzyszpitalnego w kraju, a niekiedy nawet przewozi pacjentów do zabiegów medycznych za granicę.

Następnie udaliśmy się do hangaru, gdzie są serwisowane oraz remontowane i przechodzą kontrolę techniczną śmigłowce oraz też jest ich odtwarzana gotowość do kolejnych lotów, najpierw technicznych, a w dalszej kolejności, po spełnieniu wszystkich wymagań technicznych i pilotażowych są już dedykowane do lotów ratowniczych.

Kolejno odwiedziliśmy hangar, w którym oczekują, na specjalnej mobilnej platformie, dyżurne śmigłowce LPR, które są w pełni gotowe do realizacji lotu ratowniczego.

Kolejnym etapem naszej edukacji o lotniczym ratownictwie medycznym była wizyta w hali szkoleniowej dla personelu LPR, gdzie odbywają się treningi m.in. doskonalące współpracę poszczególnych osób zespołu śmigłowcowego.

Tutaj pani pielęgniarka lotnicza, zorganizowała dla nas pokaz ewakuacji pacjenta z karetki pogotowia. Zademonstrowała nam procedurę i sposób umieszczenie pacjenta na specjalnych ergonomicznych noszach w śmigłowcu oraz zabezpieczenia medycznego do bezpiecznej realizacji transportu w powietrzu z wykorzystaniem aparatury medycznej, niezbędnej do podtrzymania funkcji życiowych chorego. Ponadto dowiedzieliśmy o specyfice czynności realizacji zadań przez poszczególnych członków załogi ratowniczej, kiedy już przygotowują się do startu z pacjentem do określonej placówki medycznej.

Również odwiedziliśmy halę koordynacji medycznej i pilotażowej LPR, gdzie operatorzy:

- lotniczego ratownictwa medycznego komunikują się z załogami lotniczymi w poszczególnych bazach HEMS w zakresie możliwości wykonania lotów (warunki meteorologiczne, zasięgu lotów warunkowany ilością paliwa, itp.),
- operatorzy medyczni ustalają wstępny stan zdrowotny zgłaszanego pacjenta i komunikują się ze specjalistycznymi placówkami szpitalnymi, aby przygotowały lądowisko (oświetlenie, ustalenie kierunku wiatru przyziemnego) oraz aparatury medycznej niezbędnej do przejęcia pacjenta ze śmigłowca.

Ponadto mogliśmy zaobserwować szkolenie załóg LPR w symulatorze lotów, gdzie ćwiczy się procedury realizacji lotów w różnych warunkach meteorologicznych, zarówno w dzień, jak i w nocy.

Ten etap wizyty był bardzo istotny dla studentów psychologii, również ze względu na psychologiczne aspekty roli tzw. czynnika ludzkiego w lotnictwie.

Mianowicie, poprzez różne scenariusze misji lotniczych, można ocenić w quasi naturalnych, bezpiecznych, warunkach wiele sprawności i odporności psychicznej załogi lotniczej, a są to:

- 1) predyspozycje operatorskie niezbędne do bezpiecznej realizacji misji lotniczej,
- 2) sprawność psychofizyczną podczas lotu w zakresie m.in. odbioru informacji wzrokowej i słuchowej zarówno z kokpitu, jak również z poza kabiny, co jest szczególnie istotne przy lotach na małej wysokości, gdzie jest wiele przeszkód terenowych (wieże telefonii komórkowej, sieci energetyczne, wysokie budynki, itp.), a także to wszystko decyduje również o bezpiecznym przyziemieniu śmigłowca w wybranym miejscu do lądowania oraz o dalszych możliwościach realizacji zadań ratowniczych udzielanych przez personel medyczny,
- 3) szybkość i trafność podejmowania decyzji i reakcji psychomotorycznych na zmieniające się warunki realizacji lotu (wiatry, oblodzenie, burze, śniegi, itp.),
- 4) efektywność współpracy załogi podczas realizacji lotu tzw. procedury CRM (Crew Resource Management - Zarządzanie Zasobami Załogi). Te zasady CRM to, wykorzystanie wszystkich dostępnych zasobów (ludzi, procedur, sprzętu) w celu zapewnienia bezpieczeństwa i sprawności lotu. Należy podkreślić, że zasady CRM są uniwersalne w pracach zespołowych, nie tylko w lotnictwie. Natomiast w lotnictwie są powszechnie stosowane podczas przygotowania, szkolenia oraz treningów do zadań w różnych rodzajach lotnictwa (sanitarnego, pasażerskiego, wojskowego). Celem tych działań jest

m.in. optymalizacja realizacji misji pilotażowych. Wieloletnie doświadczenia wskazują, że efektywne i bezpieczne wykonanie lotów, to praca zespołowa, w której zgrany zespół osiąga lepsze wyniki, niż poszczególne osoby w teamie lotniczym,

5) ważna jest też:

- świadomość sytuacyjna realizacji zadań w poszczególnych etapach lotu,
- współpraca w sytuacjach krytycznych lotu,
- skuteczna komunikacja werbalna i niewerbalna,
- asertywność,
- zarządzanie stresem pod presją deficytu czasu.

6) odporności psychofizycznej załóg lotnictwa na ekstremalne warunki lotu, czy też na stan zdrowia pacjenta.

Wszystkie ww. elementy pracy załogi lotniczej wpływają zarówno na efektywność zadaniową realizacji poszczególnych misji ratunkowych, jak i na stan psychiczny oraz work-life balance (W-RB) w lotnictwie, co jest istotne ze względu na specyfikę pracy w ekstremalnych warunkach.

Końcowym etapem wizyty studyjnej było spotkanie z psychologiem panem mgr Igorem Jakubowskim z zespołu wsparcia psychologicznego LPR. Omówił on zagadnienia związane z:

- rekrutacją i selekcją pracowników do zespołów lotniczego ratownictwa medycznego,
- obciążeniach psychofizycznych podczas realizacji lotów z pacjentami,
- sytuacji stresowych charakterystycznych dla LPR,
- oddziaływań profilaktycznych i psychoterapeutycznych, szczególnie po zakończeniu szczególnie ekstremalnych lotów, czy też kumulacji wielu zdarzeń związanych z ratowaniem życia pacjentów.

Reasumując
wizyta w LPR była cennym doświadczeniem edukacyjnym dla członków Koła *NeuroRisk*, poszerzając ich wiedzę z zakresu:

- psychologii lotniczej,
- medycznego ratownictwa lotniczego,
- pracy zespołowej podczas lotów ratunkowych (CRM),
- psychologicznych aspektów funkcjonowania służb medycznych,
- oddziaływań psychologicznych w sytuacjach stresowych,
- prowadzenia debriefingu przez psychologów,
- wypalenia zawodowego (W-RB).

Ta wizyta studyjna była interesującym uzupełnieniem wiedzy teoretycznej zdobywanej w ramach działalności koła naukowego w naszej Alma Mater.

Opracowanie: Sekcja PR Koła Naukowego Studentów Psychologii *NeuroRisk*

Fotografie: Julia Patejuk

Redakcja: Oliwia Rucińska

Social media: Aleksandra Konarska

Korekta: Zdzisław Kobos